

Andra delårsrapporten för 2024 för tiden 1.1–31.8.2024

VD/6699/02.01.00.00/2024

PT/MR/PK/EJ/AP

I enlighet med anvisningarna för verkställandet av budgeten får stadsstyrelsen och stadsfullmäktige rapporter om utfallet av budgetanslagen och de bindande målen tertialvis för januari–april, januari–augusti och för hela året i samband med bokslutet. Den andra delårsrapporten för 2024 har utarbetats utgående från läget 31.8.2024.

Omvärldens utveckling

Nedgången i Finlands ekonomi verkar ha stannat av och ekonomin visar en svagt uppåtgående trend. Under det andra kvartalet ökade bruttonationalprodukten med 0,3 procent jämfört med året innan. På månadsnivå sjönk den säsongsutjämnade bruttonationalprodukten i juli jämfört med juni och hölls på samma nivå som i juli 2023. Antalet arbetslösa har ökat stadigt under andra halvåret 2024 och antalet lediga arbetsplatser har minskat ytterligare per månad. Dessa tyder på att det åtminstone ännu inte skett någon vändning. Regeringens tilläggsnedskärningar kan öka arbetslösheten åtminstone inom den offentliga sektorn.

Det finns ändå positiva tecken på att ekonomin har stärkts. De viktigaste marknadsräntorna, dvs. Euribor sjunker tydligt. Europeiska centralbanken ECB började att sänka sina egna styrräntor i juni. I Finland har inflationen redan sjunkit till 1,2 procent i augusti 2024, vilket ligger helt tydligt under ECB:s inflationsmål på 2 procent. Euroområdet beräknade inflation för augusti 2024 är 2,2 procent dvs. endast en aning över ECB:s inflationsmål. Därför kan ECB troligtvis fortsätta att sänka räntorna också i framtiden.

Enligt Finlands banks prognos kommer ekonomin i sin helhet att gå tillbaka ytterligare 0,5 procent 2024 och tillväxten kommer att inledas först 2025. Då beräknas ekonomin växa med 1,2 procent. För år 2026 förutspås en tillväxt på 1,6 procent. Investeringarna inklusive bostadsbyggandet förutspås förbli svaga under hela 2024 och byggandet förutspås öka först nästa år. Företagen har ett investeringstryck till följd av energiomställningen, den allt snabbare digitaliseringen och förberedelserna inför användningen av artificiell intelligens. Det finns rekordmånga investeringsplaner för Finland. Totalt sett kommer investeringarna att minska ännu i år. Nästa år kommer investeringarna dock att återhämta sig och öka med över 5 procent enligt FM:s prognos.

Finlands bank förutspår att arbetslösheten är 8,1 procent 2024. Därefter börjar arbetslösheten att minska. År 2025 förutspås den vara 7,8 procent och 7,6 procent 2026. Sysselsättningsgraden beräknas fortfarande vara endast 77,7 procent 2026. Detta är under nivån för 2023 då sysselsättningsgraden var 78 procent.

En lovande helhetsbild är ändå en förutsättning för att det inte ska inträffa några tråkiga överraskningar. Världsekonomin präglas av stora förändringskrafter och geopolitiken är oförutsägbar. Hushållen och företagen är benägna att vara försiktiga om nyheterna från världen och angående Finlands ekonomi är oroväckande. Det att marknadsräntan sjunker till under tre procent och Europeiska centralbankens styrränta sänks bådär gott för investeringsklimatet.

I slutet av år 2023 hade Vanda 247 443 invånare. Befolkningen ökade med 4 600 invånare (1,9 %), vilket var tusen personer fler jämfört med år 2022. Det var redan fjärde året på rad som befolkningen växte

Vanda

enbart tack vare personer med främmande modersmål. 26,9% av invånarna i Vanda hade ett främmande språk som modersmål. Bland alla kommuner i Finland var befolkningstillväxten klart störst i Helsingfors. Näst mest ökade befolkningen i Esbo, Tammerfors och Vanda. Vanda är fortfarande Finlands fjärde största stad. I början av 2024 har befolkningstillväxten i Vanda fortsatt stadigt, i ungefär samma takt som året innan. I augusti 2024 överskred Vandas invånarantal gränsen på 250 000 invånare.

Befolkningsutvecklingen i Vanda drivs i synnerhet av invandringen. Före augusti 2024 har Vandas befolkning ökat med sammanlagt 2 884 personer på grund av nettoinvandringen. I Vanda var nettomigrationen mellan kommunerna i början av året negativ och låg på minus med 171 personer. Huvudstadsregionens andra stora städer fick också inflyttningsöverskott från andra delar av landet. Alla av de tio största städerna hade vuxit i början av året. Tillväxten var långsammast i Björneborg och snabbast i Helsingfors. Vanda låg efter Helsingfors, Esbo, Tammerfors och Åbo när det gäller befolkningstillväxten.

Arbetslösheten i Vanda försvagades i slutet av 2023 och har stigit markant jämfört med året innan. I början av året fanns det inte längre någon tydlig ökning i arbetslösheten. I augusti 2024 fanns det 16 356 arbetslösa i Vanda. Antalet arbetslösa minskade en aning jämfört med juli på grund av säsongsvariationen.

Långtidsarbetslösheten ökar något. Till följd av coronakrisen ökade långtidsarbetslösheten snabbt, men började också minska efter krisen. Från slutet av 2023 har långtidsarbetslösheten ökat stadigt. Ökningen verkar ha avtagit under 2024. I augusti 2023 fanns det 5 791 långtidsarbetslösa i Vanda. Antalet långtidsarbetslösa var klart mindre än under de värsta åren under coronakrisen. Som mest uppgick antalet arbetslösa till 6 700 vid årsskiftet 2021/22. Nivån på långtidsarbetslösheten är ändå betydligt högre än under tiden före coronakrisen. I slutet av 2019 fanns det endast 2300 långtidsarbetslösa i Vanda.

Ungdomsarbetslösheten kännetecknas av en tydlig variation beroende på årstiderna. Detta beror bland annat på att skolorna börjar och slutar. Därför är det svårt att upptäcka små variationer i ungdomsarbetslöshetstrenden. Ungdomsarbetslösheten har dock ökat något. I augusti 2024 fanns det 1 695 arbetslösa ungdomar i Vanda. Antalet har dock minskat från föregående månad.

Arbetslöshetsgraden har utvecklats i ungefär samma takt i de sex största städerna. Arbetslöshetsgraden i Vanda var 12,4 procent i augusti 2024. Detta är genomsnittet i jämförelsen mellan de sex största städerna. Arbetslösheten i Uleåborg, Tammerfors och Åbo var högre, dock var skillnaden liten. Arbetslöshetsgraden var lägre i Helsingfors och Esbo. Av de sex största städerna har Esbo haft den lägsta arbetslöshetsgraden under hela årtiondet. Åbo eller Uleåborg har haft den högsta arbetslöshetsgraden.

Antalet lediga arbetsplatser har minskat markant i Vanda jämfört med året innan. I augusti 2024 fanns det 904 lediga arbetsplatser i Vanda. Vid motsvarande tidpunkt året innan var antalet 2 380 arbetsplatser. Det låga antalet arbetsplatser tyder på att arbetslösheten inte kommer att förbättras under de närmaste månaderna.

Det svaga konjunkturläget i ekonomin syns tydligast i byggandet i Vanda. Det har minskat mycket kraftigt i Vanda. Fram till augusti 2024 hade det beviljats bygglov för endast 120 bostäder. Före motsvarande tidpunkt året innan hade bygglov beviljats för 1018 bostäder. År 2023 kan ändå inte anses vara ett särskilt livligt år när det gäller byggandet. År 2022 hade det vid samma tidpunkt beviljats bygglov för 1 766 bostäder. Det låga antalet beviljade bygglov tyder på att byggandet inte håller på att återhämta sig inom den närmaste framtiden.

Lågkonjunkturen inom byggandet syns också i antalet påbörjade bostäder. I fråga om dem är minskningen inte lika stor som året innan, eftersom byggandet av nya bostäder var lågt redan 2023. Före augusti 2024 påbörjades byggandet av totalt 318 nya bostäder. Vid motsvarande tidpunkt året innan var antalet 412 bostäder. Under det livliga byggnadsåret 2022 hade byggandet av 1 476 bostäder påbörjats före augusti.

I augusti färdigställdes 840 bostäder i Vanda. Vid motsvarande tidpunkt året innan färdigställdes 1 916 bostäder. Bostadsproduktionen har minskat kraftigt. År 2024 ser helt klart ut att bli det svagaste året för bostadsproduktionen. Lågkonjunkturen inom bostadsbyggandet är mycket stark för närvarande. Det bör ändå beaktas att befolkningstillväxten fortsätter. Detta lär skapa efterfrågan på bostäder. När räntorna sjunker är det möjligt att byggandet börjar återhämta sig.

Utvecklingen av skattefinansieringen

Under januari–augusti 2024 har staden fått skatteinkomster på sammanlagt 385,0 milj. euro (2023: 449,7 milj. euro), varav 274,2 milj. euro i kommunalskatt (2023: 325,2 milj. euro), 55,7 milj. euro i samfundsskatt (2023: 70,4 milj. euro) och fastighetsskatt 55,1 milj. euro (2023: 54,2 milj. euro). År 2023 fick kommunerna i samband med välfärdsområdesreformen skatteinkomster av engångskaraktär, sk. skatteeftersläpningar som höjde nivån på redovisningarna av kommunal- och samfundsskatterna för 2023. I hela landet har kommunerna i januari–augusti redovisats 12,9 procent mindre i kommunalskatter jämfört med året innan, i Vanda 15,7 procent mindre. Innevarande år minskar kommunalskatten som redovisas uppskattningsvis med sammanlagt omkring 5,7 procent i hela landet.

Kommunförbundet har uppdaterat sina ramar för den kommunspecifika beskattningen utgående från 2022 års beskattning som slutfördes i september, statistiken över hur de inkomster som är underställda förskottsinnehållning år 2023 utvecklats (förhandsuppgift), finansministeriets nyaste skatteprognoser samt den prognosticerade kommunspecifika befolkningsutvecklingen. Vanda beräknas få omkring 13,3 milj. euro mindre i kommunalskatt år 2024 än vad man utgått från i budgeten. Detta förklaras av det försämrade sysselsättningsläget särskilt inom byggbranschen. Beskattningen för år 2023 blir klar i oktober, en eventuell justering av utdelningen samt storleken på november månads redovisning bekräftas när den slutgiltiga beskattningen är klar. I december justerar man även kommungruppens och kommunernas andelar för år 2024 i förväg.

I januari–augusti inflöt sammanlagt 55,7 milj. euro i samfundsskatt till staden, vilket är en minskning på 20,8 procent jämfört med året innan. I hela landet uppgick motsvarande minskning i kommunernas samfundsskatter i jämförelse med året innan till 14,2 procent. Innevarande år minskar samfundsskatten som redovisas uppskattningsvis med sammanlagt omkring 15 procent i hela landet. Vandas samfundsskatteinkomster förutspås underskrida budgeten (86 milj. euro) med cirka 11,7 milj. euro på grund av det försämrade allmänna konjunkturläget.

I januari–augusti har staden fått in 55,1 milj. euro i redovisad fastighetsskatt. Enligt Kommunförbundets ram skulle Vanda år 2024 få 116,9 milj. euro i redovisad fastighetsskatt, vilket underskrider budgetprognosen med 2,1 milj. euro.

Prognosen ger vid handen att skatteinkomsterna kommer att underskrida budgeten med ca 27,1 milj. euro. Skatteprognoserna preciseras ytterligare under året.

Enligt Kommunförbundets statsandelskalkyler är stadens statsandel för basservicen 126,9 milj. euro, ersättningen för skatteförluster som åsamkats genom ändringarna i beskattningsgrunderna 30,3 milj. euro och finansieringen för bildnings- och kulturväsendet enligt undervisnings- och kulturministeriets beslut och beräkning vid årets slut 21,7 milj. euro år 2024. Undervisnings- och kulturministeriets slutliga beslut kommer i slutet av året. Det beräknas att totalt 178,9 milj. euro inflyter i statsandelar, 3,1 milj. euro under det budgeterade.

Driftsekonomin

Under januari–augusti uppgick stadens och fondernas verksamhetsintäkter till 208,0 milj. euro, verksamhetsutgifter till -680,8 milj. euro, medan verksamhetsbidraget var -472,8 milj. euro. Under januari–augusti har verksamhetsintäkterna förverkligats till 61 procent, verksamhetskostnaderna till 65 procent och verksamhetsbidraget till 67 procent i förhållande till den ändrade budgeten.

Enligt prognosen ökar verksamhetsintäkterna till 342,9 milj. euro och verksamhetskostnaderna till -1 059,0 milj. euro. Verksamhetsintäkterna beräknas överskrida den ändrade budgeten med cirka 1,2 milj. euro. Vid överskridningen har den uppskattade överskridningen av externa hyresintäkter beaktats. Å andra sidan är konjunkturutvecklingen inom bostadsbyggandet fortfarande svag, vilket har en stark inverkan på försäljningen av stadens bostadstomter. Dessutom kommer försäljningsvinsterna för de bostäder och fastigheter som säljs, i synnerhet de som anknyter till välfärdsområdet, att underskrida budgeten.

Verksamhetskostnaderna överskrider den ändrade budgeten enligt budgetprognosen med cirka 10,1 milj. euro. Inom verksamhetsområdet för fostran och lärande kommer kostnaderna för vikarier och stöd inom småbarnspedagogiken att överskrida budgeten, trots att situationen klart har förbättrats jämfört med år 2023. I utgifterna för småbarnspedagogikens servicesedlar förutspås också en överskridning. Kommunandelen av arbetsmarknadsstödet beräknas överskrida budgeten med 6 miljoner euro, eftersom den positiva utvecklingen av långtidsarbetslösheten avstannade i slutet av 2023 och långtidsarbetslösheten började öka. Inom stadsmiljöns verksamhetsområde är orsaken till överskridningen av utgifter den snörika vintern som orsakade bränsle-, underhålls- och reparationskostnader. De stigande priserna för råmaterial ökar också underhållskostnaderna. Överskridningarna kompenseras av underskridningen i kollektivtrafikens driftskostnader. Kostnaderna inom stadskulturen och välfärden samt inom fostran och lärande ökar till följd av de hyreshöjningar som VTK meddelat fr.o.m. 1.4.2024. Verksamhetsbidraget förutspås bli omkring 8,9 milj. euro negativt jämfört med den ändrade budgeten.

Skatteinkomsterna förutspås underskrida budgeten med 27,1 milj. euro. Avvikelsen i Kommunförbundets skatteinkomstprognos mellan senhösten 2023 och prognoserna för 2024 är exceptionellt stor och skatteinkomstprognosen har sjunkit i alla skatteslag. Statsandelsintäkterna beräknas underskrida budgeten med omkring 3,1 milj. euro.

Finansieringsposterna beräknas överstiga budgeten med 6,0 milj. euro. Budgeten för räntekostnaderna för 2024 är 24,6 miljoner euro, vilket är 10,6 miljoner euro mer än utfallet av bokslutet 2023. Enligt prognosen underskrider räntekostnaderna dock budgeten med 2,8 miljoner euro. Stadens låneportfölj har fortfarande en hög skyddsgrad, men den höga nivån på marknadsräntorna syns också som en kraftig ökning av stadens räntekostnader. Räntorna har börjat sjunka under 2024.

I januari-augusti har av- och nedskrivningar verkställt för 74,4 milj. euro och för hela året beräknas de uppgå till sammanlagt cirka 115,8 milj. euro.

I den andra delårsrapporten för 2024 prognostiseras ett årsbidrag på 58,8 milj. euro, vilket underskrider prognosen i den ändrade budgeten med omkring 33,1 milj. euro. Den dystra ekonomiska konjunkturen återspeglas starkt i prognosen. Resultatprognosen utmynnar enligt den prognos som sammanställts i slutet av augusti i ett underskott på cirka 57,0 milj. euro (den ändrade budgeten -24,0 milj. euro). Resultatet för 2024 försvagas särskilt mycket jämfört med den exceptionellt starka kommunala ekonomin år 2023. Resultatet för 2023 förbättrades av de exceptionella så kallade skatteeftersläpningarna efter välfärdsområdesreformen, dvs. då kommunalskatterna flöt in enligt den tidigare kommunalskattesatsen och samfundsskatterna enligt den tidigare utdelningen av samfundsskatter.

Investeringar

Inkomsterna i stadens och fondernas investeringsdel uppgick i januari–augusti till 2,6 milj. euro, investeringsdelens utgifter till -79,7 milj. euro och investeringsdelens netto 77,1 milj. euro.

Stadens och fondernas totala investeringsutgifter förutspås år 2024 ligga på en nivå av 155,2 milj. euro och underskrida investeringsanslagen i budgeten med runt 44,1 milj. euro. Investeringsinkomsterna förutspås uppgå till 7,0 milj. euro och investeringsdelens netto förutspås uppgå till -148,2 milj. euro (den ändrade budgeten -193,3 miljoner euro).

I investeringsutgifterna förutspås en mycket liten överskridning vad gäller immateriell egendom. Investeringarna i byggandet å sin sida beräknas underskrida budgeten med 26,0 milj. euro, offentliga anläggningstillgångarna med 6,1 milj. euro och fasta egendomen med 11,0 milj. euro. Underskridningen i byggandet beror på att flera inledningar av projekt flyttas till en senare tidpunkt, men också på förmånligare entreprenadpriser. Också i fråga om offentliga anläggningstillgångar har entreprenaderna skjutits upp. Inom markköpen förverkligas inte alla planerade köp under 2024, vilket innebär att den fasta egendomen beräknas underskrida budgeten.

Finansiering

Nettoupplåningen för 2024 beräknas uppgå till högst 89,7 milj. euro och staden amorterar de långfristiga lånen enligt deras amorteringsplaner ca 105,3 milj. euro. Stadens lånestock ökar således för första gången på flera år. Lånestocken fortsätter att öka kraftigt också under de kommande åren, om förutom stadens övriga investeringar också projektet Vandaspåran framskrider. Nya långfristiga lån upptogs i slutet av året 60 milj. euro och det är troligt att den upplåningsfullmakt som stadsfullmäktige godkänt kommer att användas i sin helhet. De återstående lånen (135 milj. euro) tas ut i slutet av hösten, eftersom budgetens utfall och stadens likviditetssituation under det innevarande året ser ut att uppnås enligt prognosen.

Stadsstyrelsen 7.10.2024 § 13

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) anteckna den andra delårsrapporten för 2024 för kännedom och
- b) föreslå att stadsfullmäktige antecknar den andra delårsrapporten för 2024 för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 21.10.2024 § 8

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna den andra delårsrapporten för 2024 för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilagor:

- Bilaga 1: Vanda stads andra delårsrapport för 2024
- Bilaga 2: De största dotterbolagens delårsrapporter 2/2024
- Bilaga 3: Rapportering av de bindande målen 2/2024

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1. Besvärsförbud

Närmare information:

Matti Ruusula, ekonomi- och strategidirektör, tfn 043 824 9254, [fornamn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:fornamn.efternamn[at]vantaa.fi)

Päivi Kandolin, budgetchef, tfn 040 626 7613, [fornamn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:fornamn.efternamn[at]vantaa.fi)